

คู่มือ

สวัสดิภาพสัตว์ป่า และสัตว์ทดลอง
ทางวิทยาศาสตร์

โดย

งานอนุรักษ์ และวิจัย กลุ่มงานสัตวแพทย์ อนุรักษ์ และวิจัย

ฝ่ายบริหารจัดการสัตว์ สำนักงานเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี

คำนำ

คู่มือสวัสดิภาพสัตว์ป่าและสัตว์ทดลองทางวิทยาศาสตร์ จัดทำขึ้นเพื่อเป็นแนวทางการปฏิบัติตามหลักสวัสดิภาพสัตว์และตามหลักการใช้สัตว์ทดลองเพื่องานทางวิทยาศาสตร์ หวังว่าคู่มือเล่มนี้เป็นประโยชน์ต่อผู้ที่สนใจและผู้ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย

จัดทำโดย

นันทนา โปธาคำ

ความหมายของสวัสดิภาพสัตว์

สวัสดิภาพสัตว์ หมายถึง “ความสุขกาย สบายใจของสัตว์” นับเป็นคำอธิบายที่สั้นแต่ครอบคลุมและเข้าใจง่าย สัตว์ทั้งหลายจำเป็นต้องได้รับความสุขกาย คือ มีสุขภาพร่างกายที่แข็งแรง ปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ ในขณะที่เดียวกันต้องมีสุขภาพจิตที่ดี คือ สบายใจ แจ่มใส ไร้ความเครียด ซึ่งทั้งสอง อย่างนี้ไม่สามารถแยกออกจากกัน จำเป็นต้องเกิดขึ้นพร้อมๆกันไปทั้งคู่ ความไม่สมดุลจะทำให้เสียซึ่ง สวัสดิภาพของสัตว์

สวัสดิภาพสัตว์เป็นสิ่งที่มีมนุษย์ คือ คนเลี้ยงสัตว์ เจ้าของสัตว์ และสัตวแพทย์ เป็นผู้ให้แก่สัตว์เลี้ยง หรือสัตว์ป่วย อันจักเกิดขึ้นเองมิได้ โดยมนุษย์ผู้ให้สวัสดิภาพแก่สัตว์ พึงระลึกถึงสิ่งสำคัญสองประการ คือ

- (1) ความเจ็บปวดที่เกิดขึ้นกับสัตว์
- (2) ความพึงพอใจของสัตว์

ความสำคัญของหลักสวัสดิภาพสัตว์

เนื่องจากสัตว์ทั้งหลายล้วนมีบทบาทต่อชีวิตมนุษย์ทั่วโลก ทั้งการเป็นแรงงาน อาหาร และรายได้ นอกจากนี้สัตว์ยังมีความสำคัญในด้านอื่นๆ อาทิเช่น ด้านวิทยาศาสตร์ ที่สัตว์ได้อุทิศตนเพื่อเป็นสัตว์ทดลอง ด้านสังคมเนื่องจากเราอาจประเมินทัศนคติของแต่ละสังคมผ่านแนวทางการปฏิบัติต่อสัตว์ ด้านการจัดการภัยพิบัติเนื่องจากสัตว์เป็นสิ่งมีชีวิตที่มีสัญชาตญาณในการเตือนภัยล่วงหน้า และระบบนิเวศที่การดำรงไว้ซึ่งสมดุลของระบบนิเวศด้วย ดังนั้นจากปัญหาที่เกิดขึ้นทั้งปัญหาระบบนิเวศเสียสมดุล ปัญหาการขาดแคลนอาหารของมนุษย์ โดยเฉพาะด้านทัศนคติของมนุษย์ที่ถือสิทธิเหนือกว่าสิ่งมีชีวิตชนิดอื่น จนกลายเป็นความเฉยชาและยอมรับในการกระทำทารุณสัตว์ในรูปแบบต่างๆ ดังนั้นเพื่อแก้ไขปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้น จึงมีการกำหนดหลักสวัสดิภาพสัตว์ เพื่อเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของบรรดาสัตว์ทั้งหลายจึงเป็นสิ่งจำเป็นในการคุ้มครองสัตว์ เช่นเดียวกับการยอมรับหลักสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานเพื่อคุ้มครองมนุษย์

หลักสวัสดิภาพสัตว์

อิสราภาพ 5 ประการ” หรือ FIVE FREEDOM” ทำให้สามารถตรวจวัดสวัสดิภาพสัตว์ได้อย่างเป็นรูปธรรม อิสราภาพทั้ง 5 ประการ ประกอบด้วย

- (1) อิสระจากความหิวกระหาย
- (2) อิสระจากความไม่สบายกาย
- (3) อิสระจากความเจ็บปวดและโรคภัย
- (4) อิสระจากความกลัวและไม่พึงพอใจ
- (5) อิสระในการแสดงพฤติกรรมตามธรรมชาติ

จากอิสรภาพ 5 ประการ ของสัตว์ จึงนำมาซึ่งความต้องการขั้นพื้นฐานของสัตว์ 5 ประการเช่นกัน คือ

- (1) สัตว์ต้องได้รับอาหารและน้ำเพื่อบริโภคและเล่น
- (2) สัตว์ต้องมีที่อยู่อาศัยอย่างสะดวกสบายตามสมควร
- (3) สัตว์ต้องได้รับการดูแลและบริการสุขภาพที่ดี
- (4) สัตว์ต้องได้รับการปฏิบัติด้วยความเมตตาและทะนุถนอม
- (5) สัตว์ต้องได้รับโอกาสแสดงพฤติกรรมตามธรรมชาติ

(1) อิสรจากความหิวกระหาย

คือ สัตว์จะต้องปราศจากความหิวโหยกระหายทั้งอาหารและน้ำ นั่นคือ สัตว์ต้องได้รับน้ำและอาหารที่มีทั้งคุณภาพและปริมาณที่เหมาะสมกับชนิด อายุ และสภาวะของสัตว์นั้น เช่น สัตว์เลี้ยงจำพวกหนูแกสบี้ ซึ่งเป็นสัตว์ฟันแทะ จะต้องได้รับอาหารที่เหมาะสมกับการกัดแทะ คือเมล็ดธัญพืช อาหารแข็ง อาหารหยาบ หญ้าแห้ง ฟาง เพื่อช่วยในการลับฟันให้สึกสั้นลงไม่ยาวเกินควร และเป็นสัตว์ที่มีความต้องการวิตามินซีสูงกว่าสัตว์อื่น จึงต้องให้พืชสีเขียว หรือใช้วิตามินซีผสมน้ำในอัตราที่เพียงพอกับความต้องการจัดเป็นความพอเพียง ถูกต้องทางคุณภาพต่อชนิดของสัตว์ ฯลฯ

(2) อิสรจากความไม่สบายกาย

คือ สภาพแวดล้อมที่สัตว์อยู่ทำให้เกิดความเป็นอยู่ไม่ปกติสุขรบกวนต่อประสาทสัมผัสจนไม่เป็นอันกินอันนอน อย่างที่เห็นได้ชัดเจน เช่น ถูกขังในกรงที่มีแสงแดดสาดส่องร้อนจัดทนอยู่ไม่ไหว พื้นกรงที่สกปรกไม่เคยได้รับการทำความสะอาด หมักหมมด้วยสิ่งปฏิกูล ขาดที่หลบนอน จำเป็นต้องนอนบนพื้นที่เย็นและสกปรกหรือพื้นที่ตะปุ่มตะป่ำไม่ราบเรียบมีรอยแหลมคม ทำให้เกิดบาดแผลเมื่อเหยียบลงไป ฯลฯ

(3) อิสรจากความเจ็บป่วยและโรคร้าย

คือ สัตว์ได้รับการป้องกันโรคร้ายที่เหมาะสม เช่น การให้วัคซีนอย่างครบถ้วน ถูกต้อง มีการถ่ายพยาธิตามระยะเวลาที่กำหนดโดยใช้ยาอย่างมีประสิทธิภาพ สัตว์ได้รับการเลี้ยงดูด้วยสุขลักษณะที่ดี และเกิดขึ้นจากการป้องกันที่เหมาะสมและให้การรักษาอย่างทันท่วงที

(4) อิสรจากความกลัวและไม่พึงพอใจ

“ทุกข์กายอยู่ได้ แต่ทุกข์ใจอยู่ยาก” เป็นเรื่องจริงทั้งในคนและสัตว์ ทั้งนี้เพราะสัตว์เลี้ยงก็มีจิตใจ มีอารมณ์ได้อย่างที่คนเรามี มิหนำซ้ำยังเป็นการยากสำหรับคนเราที่จะหยั่งรู้จิตใจและอารมณ์ของสัตว์แต่ละชนิด แต่ละตัว แต่ก็มิใช่จะทำไม่ได้เลย การศึกษาเรื่องพฤติกรรมสัตว์เป็นสิ่งช่วยบอกให้เราเข้าใจถึงอารมณ์บางอย่างของสัตว์ได้ดีขึ้นและทำให้เราปฏิบัติต่อสัตว์ได้อย่างถูกต้อง ความกลัวหรือความไม่พอใจเป็นอารมณ์ซึ่งเกิดขึ้นในสัตว์และแสดงออกให้เราเห็นได้แม้ว่าอาจใกล้เคียงกับอารมณ์อื่นๆ แต่เราต้องอาศัยการสังเกตและข้อมูลต่างๆประกอบการตัดสินใจ เช่น สภาพแวดล้อม ประวัติพฤติกรรมในอดีต ฯลฯ

ลองสังเกตดูว่าสัตว์ต่างๆตอบสนองโดยการแสดงออกซึ่งความกลัวเมื่อพบเห็นต่อ

- สัตว์แพทย์
- เจ้าของ
- คนเลี้ยง
- วัตถุสิ่งของ
- สัตว์ชนิดหรือตัวอื่นๆ

ฯลฯ

การกระทำใดๆอันก่อให้เกิดความกลัว เกือบด ไม่พึงพอใจสะสมอยู่ในความนึกคิดมากขึ้นเรื่อยๆสักวันหนึ่งจะระเบิดออกมาเป็นเหตุการณ์หมากัดเจ้าของ หรือไประบายออกกับผู้อ่อนแอกว่า เช่น กัดเด็กก็ได้ ฯลฯ สิ่งเหล่านี้มาจากการละเลยและรุกรานต่อสวัสดิภาพของสัตว์ทั้งสิ้น

(5) อีสระในการแสดงพฤติกรรมตามธรรมชาติ

หมากระดิกหาง หมาเห่า เหมียวคลอเคลีย ลับเล็บ ชะนีโหยหวน หนูแฮมสเตอร์กัดแทะชุดคู้ย นกขู่จ่าแพนหาง ฯลฯ ล้วนเป็นพฤติกรรมตามธรรมชาติของสัตว์ทั้งสิ้น ซึ่งแต่ละพฤติกรรมล้วนมีความมุ่งหมายที่แตกต่างกันจัดเป็นการสื่อสารของสัตว์ที่คนเรารู้ความหมายบ้าง ไม่รู้บ้าง อีกทั้งยังเป็นวิถีทางจำเป็นในการดำรงชีพของแต่ละเผ่าพันธุ์อีกด้วยดังนั้นการกระทำใดๆของคนเราที่มีผลให้สัตว์ชนิดต่างๆไม่สามารถแสดงออกตามที่มันเคยทำตามธรรมชาติของชนิดนั้นๆ ย่อมก่อผลเสียขึ้นไม่มากก็น้อย เช่น แพ้ชั้นการตัดหางหมาทำให้เกิด หมาหางด้วน หมาหางกุด ซึ่งหมาเหล่านี้จะพูด (สื่อสาร) กับหมาตัวอื่นได้ลำบาก แม้จะใช้วิธีอื่นๆอยู่บ้างแต่ก็ไม่ชัดเจน เพราะขาดหางที่เป็นอวัยวะสำหรับสื่อสารด้วยท่าทาง อย่างไรก็ตามแต่หมาตัวอื่นๆจะไม่เข้าใจหมาเหล่านี้เลย คนเรายังอ่านใจมันลำบาก เพราะไม่มีหางให้ดู หรือหมาบางตัวเห่าเสียงดัง เห่าบ่อยครั้งจนเจ้าของทนไม่ไหวนำไปหาหมอให้ช่วยตัดสายเสียง จะได้เจียบลงหน่อย กลายเป็นไอ้แหบ ไอ้ใบ้ ส่งเสียงพูดกับหมาด้วยกันไม่รู้เรื่องเสียแล้ว เช่นเดียวกับบางบ้านเลี้ยงชะนี พอโตเป็นหนุ่มสาวส่งเสียงร้องดังสนั่น โดยเฉพาะเพศเมียก็ไปว่ามันอยากจะทำแต่ตัวบ้าง ทำความหนวกหูไปทั้งเจ้าของและคนอื่นๆ คราวนี้ร้องที่ไรเป็นโดนตีหรือทำร้าย จนหงอยไม่กล้าส่งเสียงแม้แต่น้อย ฯลฯ

สัตว์ป่า

สัตว์ป่าเป็นสัตว์ที่ดำรงชีวิตอยู่ในสภาพแวดล้อมดั้งเดิมตามธรรมชาติและมีสัญชาตญาณของสัตว์ป่าอย่างครบถ้วน ซึ่งขอบเขตของสัตว์ป่า จึงไม่ใช่เฉพาะสัตว์ที่ดำรงชีวิตอยู่ในป่าเท่านั้น หากสัตว์นั้นดำรงชีวิตในสังคมมนุษย์แต่ยังไม่ขาดจากสัญชาตญาณเดิมย่อมถือเป็นสัตว์ป่าเช่นกัน เช่นปลาที่อยู่ในแหล่งน้ำธรรมชาติ ดังนั้นลักษณะการอธิบายสวัสดิภาพสัตว์ป่า จึงสามารถอธิบายได้ 2 ลักษณะคือกรณีของสัตว์ป่า ที่มีกฎหมายคุ้มครองโดยเฉพาะ และกรณีของสัตว์ป่าที่ไม่มีกฎหมายคุ้มครองโดยเฉพาะ ซึ่งในลักษณะหลังสามารถนำประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 381 มาใช้คุ้มครองได้

ประเทศไทยเป็นภาคีอนุสัญญาว่าด้วยการค้าระหว่างประเทศซึ่งชนิดพันธุ์สัตว์ป่าและพืชป่าที่ใกล้จะสูญพันธุ์ ซึ่งมีพันธกรณีให้ประเทศภาคีต้องมีมาตรการในการบังคับใช้อนุสัญญามีให้มีการค้าสัตว์ป่าพืชป่าพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า จึงถูกโอนวัตรการเพื่อให้สอดคล้องกับอนุสัญญาดังกล่าว ตั้งแต่ พ.ศ. 2535 ดังนั้นในส่วนของนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองสัตว์ป่าตามหลักสวัสดิภาพสัตว์จึงเน้นไปที่การอนุรักษ์ถิ่นที่อยู่อาศัยและการอนุรักษ์สัตว์เป็นสำคัญ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้กำหนดนโยบายด้านทรัพยากรธรรมชาติ ดังนี้

1. ประเมินสถานภาพและศักยภาพของทรัพยากรธรรมชาติทุกประเภทและความหลากหลายทางชีวภาพ
2. สงวน อนุรักษ์ พัฒนา พื้นฟู เพื่อดำรงสภาพสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติและจัดการใช้ประโยชน์ เพื่อตอบสนองความต้องการตามศักยภาพให้เกิดประโยชน์อย่างยั่งยืน
3. สร้างมูลค่าเพิ่มทั้งทางเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อมของทรัพยากรธรรมชาติทุกประเภทเพื่อการใช้ประโยชน์อย่างคุ้มค่า
4. จัดทำระเบียบ กฎเกณฑ์ และระบบการเข้าถึงทรัพยากรธรรมชาติของชุมชนท้องถิ่นและประชาชนทุกกลุ่มอย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งแบ่งปันผลประโยชน์อย่างยุติธรรมตลอดจนกำหนดข้อเสนอแนะ แนวทางและมาตรการการใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติทุกประเภทอย่างยั่งยืนให้สอดคล้องกับสถานการณ์บนฐานข้อมูลจากการวิจัยและพัฒนา และสำนักอนุรักษ์สัตว์ป่าจึงมีนโยบายที่สอดคล้องกับนโยบายหลักของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อมคือการบริหารจัดการสัตว์ป่าอย่างเป็นระบบ และมีมาตรฐาน โดยอยู่บนพื้นฐานของสัตว์ป่าดำรงอยู่อย่างยั่งยืน

วิธีการที่ดีที่สุดในการคุ้มครองสวัสดิภาพสัตว์ป่าคือการอนุรักษ์ถิ่นที่อยู่ (Habitat) ซึ่งหมายถึงแหล่งที่อยู่อาศัยและแหล่งหากินของสัตว์ป่า ไม่ให้ถูกทำลายหรือรบกวนโดยมนุษย์ อาจกล่าวได้ว่าการคุ้มครองสวัสดิภาพสัตว์ป่า คือการจำกัดกิจกรรมของมนุษย์ไม่ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตตามธรรมชาติและถิ่นที่อยู่ของสัตว์ป่า

สัตว์ทดลอง

แนวนโยบายเกี่ยวกับการคุ้มครองสัตว์ทดลองตามหลักสวัสดิภาพสัตว์ในประเทศไทย ประกอบด้วย

1. จรรยาบรรณการใช้สัตว์ของสภาวิจัยแห่งชาติ ที่คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติในการประชุม คณะรัฐมนตรี ครั้งที่ 11/2545 วันที่ 19 มีนาคม 2545 ให้ทุกสถาบัน และหน่วยงานของรัฐที่เลี้ยงและใช้สัตว์ เพื่องานวิจัย งานทดสอบ งานผลิตชีววัตถุและงานสอนพัฒนาการดำเนินงานให้ได้มาตรฐานสากลและ สอดคล้องกับ “จรรยาบรรณการใช้สัตว์” ของสภาวิจัยแห่งชาติ ซึ่งจรรยาบรรณการใช้สัตว์มีหลักการดังนี้

จรรยาบรรณการใช้สัตว์เพื่องานทางวิทยาศาสตร์

(1) ผู้ใช้สัตว์ต้องตระหนักถึงคุณค่าของชีวิตสัตว์ ผู้ใช้สัตว์ต้องใช้สัตว์เฉพาะกรณีที่ได้พิจารณาอย่างถี่ ถ้วนแล้วว่าเป็นประโยชน์และจำเป็นสูงสุดต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของมนุษย์และสัตว์หรือความก้าวหน้า ทางวิชาการ และได้พิจารณาอย่างถี่ถ้วนแล้วว่าไม่มีวิธีการอื่นที่เหมาะสมเท่าหรือเหมาะสมกว่า

(2) ผู้ใช้สัตว์ต้องตระหนักถึงความเมตตาของผลงานโดยใช้สัตว์จำนวนน้อยที่สุด ผู้ใช้สัตว์จะต้อง คำนึงถึงคุณสมบัติทางพันธุกรรมและคุณสมบัติทางสุขภาพของสัตว์ที่นำมาใช้ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ และเป้าหมายของการใช้สัตว์ เพื่อให้มีการใช้สัตว์จำนวนที่น้อยที่สุด และได้รับผลงานที่ถูกต้องแม่นยำมากที่สุด

(3) การใช้สัตว์ป่าต้องไม่ขัดต่อกฎหมายและนโยบายการอนุรักษ์สัตว์ป่าการนำสัตว์ป่ามาใช้ควรกระทำ เฉพาะกรณีที่มีความจำเป็นต่อการศึกษาวิจัยและไม่สามารถใช้สัตว์ประเภทอื่นทดแทนได้

(4) ผู้ใช้สัตว์ทดลองตระหนักว่าสัตว์เป็นสิ่งมีชีวิตเช่นกันกับมนุษย์ ผู้ใช้สัตว์ต้องตระหนักว่าสัตว์มี ความรู้สึกเจ็บปวดและมีความรู้สึกตอบสนองต่อสภาพแวดล้อม เช่นเดียวกับมนุษย์ จึงต้องปฏิบัติต่อสัตว์ด้วยความระมัดระวังทุกขั้นตอนนับตั้งแต่การขนส่ง การใช้วัตถุอุปกรณ์ การเลี้ยงสัตว์ การจัดการสภาพแวดล้อม ของสถานที่เลี้ยง เทคนิคในการเลี้ยงและการปฏิบัติต่อสัตว์โดยไม่ให้สัตว์ได้รับความเจ็บปวด ความเครียดหรือ ความทุกข์ทรมาน

(5) ผู้ใช้สัตว์ต้องบันทึกข้อมูลการปฏิบัติต่อสัตว์ไว้เป็นหลักฐานอย่างครบถ้วน ผู้ใช้สัตว์ต้องปฏิบัติต่อ สัตว์ตรงตามวิธีการที่เสนอไว้ในโครงการและต้องจดบันทึกไว้เป็นหลักฐานอย่างครบถ้วน พร้อมทั้งจะเปิดเผย หรือชี้แจงได้ทุกโอกาส

2. แผนกลยุทธ์แห่งชาติว่าด้วยการพัฒนางานสัตว์ทดลอง พ.ศ. 2550-2553 คณะกรรมการเพื่อพัฒนา งานเลี้ยงและใช้สัตว์เพื่องานวิจัย งานทดสอบ งานผลิตชีววัตถุและงานใช้สอย ซึ่งได้รับการแต่งตั้งขึ้นตามมติ คณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 17 มิถุนายน พ.ศ. 2545 เห็นควรให้มีกลยุทธ์การพัฒนางานสัตว์ทดลองในช่วงปี พ.ศ. 2550-2553 ที่สนับสนุนและเชื่อมโยงกัน อันประกอบด้วย 6 กลยุทธ์ที่สำคัญ ดังนี้

(1) ปรับปรุงและพัฒนาการเลี้ยงสัตว์ในหน่วยงานที่ใช้สัตว์ทดลองให้ได้มาตรฐานสากล

(2) สนับสนุนให้มีการผลิตและพัฒนาสัตว์ทดลองที่มีคุณภาพพันธุกรรมคุณภาพสุขภาพและ สายพันธุ์หลากหลายชนิดได้อย่างเพียงพอตามความต้องการของผู้ใช้ทุกรูปแบบ

(3) พัฒนาบุคลากร และพัฒนาหลักสูตรรวมทั้งเนื้อหาสาระวิชาทางด้านวิทยาศาสตร์ สัตว์ทดลองในสถาบันการศึกษาทุกระดับเพื่อตอบสนองความต้องการในการพัฒนางานเลี้ยงและใช้สัตว์ทดลอง ให้ได้มาตรฐานสากล

(4) สนับสนุนให้มีการวิจัยและพัฒนาพันธุ์กรรมสัตว์ วิธีการเลี้ยงสัตว์ทดลอง วัตถุประสงค์ใช้กับสัตว์ทดลองและวิจัยเพื่อหาวิธีการอื่นทดแทนการใช้สัตว์

(5) ส่งเสริมให้ธุรกิจเอกชนผลิตสินค้าหรือนำสินค้าที่ได้มาตรฐานคุณภาพมาบริการให้มากขึ้น

(6) กำกับดูแลการเลี้ยงและใช้สัตว์ให้มีการพัฒนาตามแผนกลยุทธ์และกรอบจรรยาบรรณการใช้สัตว์สภาวะวิจัย อย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

3. ร่างพระราชบัญญัติการเลี้ยงและการใช้สัตว์เพื่องานทางวิทยาศาสตร์ พ.ศ.... เป็นการผลักดันของคณะกรรมการเพื่อพัฒนางานเลี้ยงและใช้สัตว์เพื่องานวิจัย งานทดสอบ งานผลิตชีววัตถุและงานใช้สอย สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติสภาวิจัยแห่งชาติ เพื่อให้เกิดกฎหมายที่มีวัตถุประสงค์ในการกำกับดูแลการเลี้ยงและใช้สัตว์เพื่องานทางวิทยาศาสตร์ในประเทศไทยให้สอดคล้องกับมาตรฐานสากลและจรรยาบรรณการใช้สัตว์เพื่อคุ้มครองสวัสดิภาพสัตว์ ความก้าวหน้าทางวิชาการและผลผลิต

สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองสวัสดิภาพสัตว์ทดลอง คือ การกำหนดความหมายของคำว่า การทารุณกรรม ความทุกข์ทรมานของสัตว์และการจัดสวัสดิภาพสัตว์ไว้ในมาตรา 3 มีการกำหนดเงื่อนไขการใช้สัตว์เพื่องานทางวิทยาศาสตร์ให้เป็นไปตามสวัสดิภาพสัตว์และไม่เป็นการทารุณสัตว์จนเกินไปในหมวด 4 การดำเนินการเลี้ยงและการใช้สัตว์เพื่องานทางวิทยาศาสตร์ นอกจากนี้ยังมีบทกำหนดโทษไว้ในหมวด 7

กล่าวโดยสรุป ในส่วนของการคุ้มครองสวัสดิภาพสัตว์ทดลองตามแนวนโยบายของประเทศไทยเป็นไปเพื่อสวัสดิภาพสัตว์อย่างแท้จริง และมีแนวโน้มในการพัฒนาให้เกิดการผลดีต่อมนุษย์อย่างมหาศาลในด้านความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์แขนงต่างๆ นักวิทยาศาสตร์ตระหนักดีว่าพันธุ์กรรมของสัตว์ สภาพแวดล้อมในการเลี้ยงดู และเทคนิคที่ใช้ปฏิบัติต่อสัตว์ เป็นตัวแปรสำคัญต่อผลการทดลอง ประกอบกับที่ผ่านมาผู้ใช้สัตว์เพื่องานทางวิทยาศาสตร์จำนวนไม่น้อยที่ละเลยต่อสวัสดิภาพสัตว์ทดลอง และเกิดแรงต่อต้านจากกลุ่มอนุรักษ์สัตว์เป็นอย่างมากสภาองค์การระหว่างประเทศว่าด้วยวิทยาศาสตร์การแพทย์จึงได้จัดทำข้อสรุปเป็นแนวทางการปฏิบัติในการใช้สัตว์เพื่อการวิจัยด้านวิทยาศาสตร์การแพทย์ (International Guiding Principles for Biomedical Research Involving Animals) ซึ่งได้กลายเป็นมาตรฐานการปฏิบัติต่อสัตว์ทดลองทั่วโลก

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง